

Ekonomška šola Celje, Kosovelova ulica 4, 3000 Celje
 Avtor in predavatelj: Marko Kubale, profesor matematike

marko.kubale@escelje.si

ZAVRŽENA HRANA

DISCARDED FOOD

POVZETEK

Danes je odpadna hrana velik problem v sodobnem svetu in z osveščanjem ljudi ter pravilnim odnosom do hrane, bi to lahko zmanjšali ali preprečili. V nalogi predstavljam, kako se na Ekonomski šoli Celje dijaki seznanijo s tem problemom in se ga v vsakdanjem življenju tudi zavedajo. Dijake učimo, kako pomembna je zavržena hrana in v sklopu tega potekajo ankete med dijaki, ki nam omogočajo statistično obdelavo podatkov. Sodelujemo med sabo, si izmenjujemo mnenja, pripravljamo razstave ter organiziramo predavanja na šoli. Skupaj iščemo načine, kako mlade seznaniti s tem problemom, da bi ga v največji možni meri tudi upoštevali.

KLJUČNE BESEDE: zavržena hrana, anketa, biološki odpadki, pokvarjena hrana.

ABSTRACT

Today, discarded food is a major problem in the modern world, and by raising awareness we could reduce this. In my work I present how students at School of Economics Celje get acquainted with this problem and remain aware of it in their everyday lives. We teach students how important discarded food is and we conduct surveys that enable us to statistically process data. We cooperate with each other; we exchange opinions and we organize exhibitions and lectures at school.

KEY WORDS: discarded food, survey, bio-waste, rotten food.

LEKTORICA: Irena Lastnik, prof.

1 UVOD

Na Ekonomski šoli Celje vsako leto v mesecu oktobru z dijaki 4. letnika programa ekonomski tehnik in gimnazija namenimo dve uri zdravi prehrani, saj je v tem času ravno svetovni dan hrane. Pogovarjamo se o pomenu in namenu tega svetovnega dneva in hkrati se ob tem zavedamo, da v svetu živi veliko število ljudi, ki trpi za pomanjkanjem hrane. Dijaki posredujejo svoja mnenja o pomenu hrane in povedo, kaj smatrajo za zdravo prehrano. Ob tem se osredotočimo na pomen zavržene hrane in njeno vlogo v vsakdanjem življenju. Cilj je ozvestiti dijake k razmišljanju o socialnih in ekonomskih problemih, povezanih z zavrženo hrano. Z izvajanjem ankete med mladimi in skupno pridobljenimi rezultati skušamo zmanjšati in preprečiti nastajanje zavržene hrane tako v šoli kot tudi drugih dejavnostih, v katerih se streže hrana. Statistična obdelava podatkov jim posreduje določene informacije, ki jim povečajo zavedanje o odgovornem ravnanju z zavrženo hrano.

A. Zavržena hrana

Hrana je dobrina, s katero se večina ljudi srečuje vsak dan in je poleg vode nujno potrebna za življenje in pravilno delovanje našega organizma. V Sloveniji nam je dandanes ne primanjkuje, vsaj večini prebivalstva ne in vprašajmo se, kakšen odnos imamo do hrane.

Na zemlji živi ogromno revnejšega prebivalstva, ki vidi velike kupe zavržene hrane in s tem naša brezbrizna dejanja. Tako na eni strani ljudje mečemo hrano v smeti, medtem ko drugi brskajo po smetiščih, da bi našli naše ostanke hrane. Tako je svet nepošten in zavedati se moramo, da je naša hrana bogastvo in potrebno se je potruditi, da čim manj hrane zavržemo (Slika 1).

Slika1: Zavržena hrana.

B. Osnovni podatki

- V svetu vsako leto zavržemo 1,3 milijarde ton hrane, kar je približno tretjina vse hrane;
- v Sloveniji smo v letu 2011 zavržli skoraj 170 tisoč ton hrane, kar je približno 82 kg na prebivalca;
- vzrok za največ hrane med odpadki je v tem, da porabe hrane ne načrtujemo, kupimo in pripravimo več, kot je potrebujemo;
- z zavedanjem in dejavnostjo storimo nekaj dobrega zase, za okolje in nenazadnje tudi za našo denarnico.

Odgovori, ki so se v največjem številu pojavili ob danih vprašanjih so naslednji:

1. Najpogostejši razlog: rok uporabe je potekel.
2. Najpogostejše mesto odlaganja: zabojnik za biološke odpadke.
3. Najpogosteje se zavrže sadje, najredkeje pa pecivo.
4. Najpogosteje se zavrže pokvarjena hrana in hrana s pretečenim rokom uporabe.

3 REZULTATI

Rezultati ankete so nam posredovali najpogostejše in najredkeje razloge med dijaki na temo zavržene hrane. Vse podatke smo tabelirali in statistično prikazali v histogramu ali strukturnem krogu. Rezultati so naslednji:

A. KATERISO VAŠI RAZLOGI, DA NAJPOGOSTEJE ZAVRŽETE HRANO?

	najredkeje	redko	včasih	pogosto	najpogosteje
Hrana ni dobrega okusa.	6	6	13	6	5
Rok uporabe je potekel.	2	9	4	18	14
Hrana je pokvarjena.	2	6	6	8	13
Pakiranje je preveliko.	13	10	17	7	

- Najpogostejši razlog je, da je rok uporabe potekel.
- Najredkejši razlog pa je, da je pakiranje preveliko.

C. Načini za zmanjšanje količin odpadne hrane

Poznamo več načinov, kako lahko zmanjšamo količine odpadne hrane:

- načrtujemo svoj jedilnik,
- načrtujemo svoje nakupe,
- izogibajmo se impulzivnim nakupom,
- preverimo datume živil,
- poskrbimo za pravilno shranjevanje živil,
- sadje in zelenjavo ohranimo dlje časa sveže,
- poskrbimo za ustrezno vzdrževanje hladilnika,
- postavimo red v hladilniku,
- bodimo pozorni na velikost obrokov,
- uporabimo ostanke hrane.

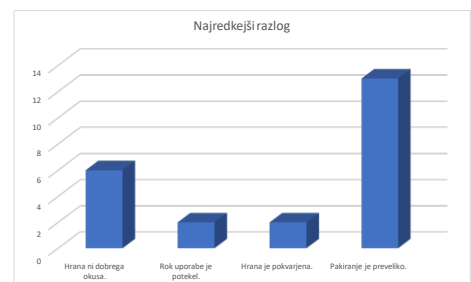
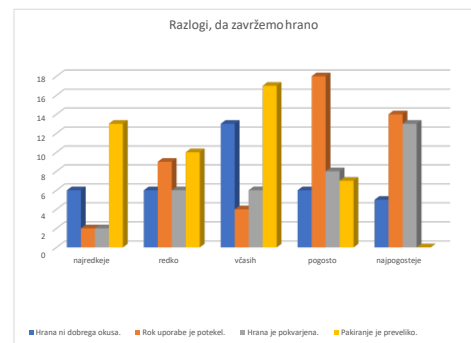
2 CILJI

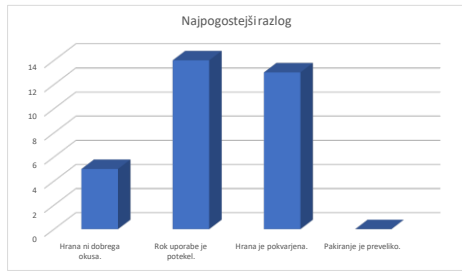
Zastavili smo cilje, da z ustrezno anketo ter predavanji na šoli pridobimo osnovne informacije med dijaki o zavrženi hrani. S tem jih opozarjamo na prevelike količine odvržene hrane in si skupaj prizadevamo za odgovorno potrošnjo in ohranjanje naravnih virov. Pridobljene podatke statistično prikazemo in s tem ponovimo tudi poglavje statistike pri matematiki.

Realiziran program

Anketo smo izvedli med 72 dijaki naše šole in le-ta je vsebovala štiri glavna vprašanja:

1. Kateri so vaši razlogi, da najpogosteje zavržete hrano?
2. Kam zavržete hrano?
3. Katere vrste prehranskih izdelkov najpogosteje zavržete?
4. Katere vrste hrane najpogosteje zavržete?

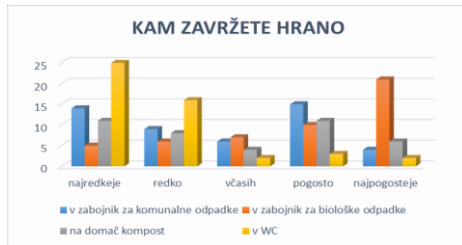

B. KAM ZAVRŽETE HRANO?

	najredkeje	redko	včasih	pogosto	najpogosteje
V zabojnik za komunalne odpadke.	14	9	6	15	4
V zabojnik za biološke odpadke.	5	6	7	10	21
Na domač compost.	11	8	4	11	6
V WC.	25	16	2	3	2

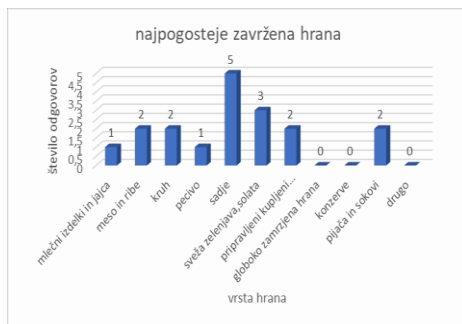
- Najpogostejše mesto odlaganja je zabojnik za biološke odpadke.
- Najredkejše mesto odlaganja je WC.

C. KATERE VRSTE PREHRAMBENIH IZDELKOV NAJPOGOSTEJE ZAVRŽETE?

- Najpogosteje se zavrže sadje.
- Najredkeje se zavrže pecivo.

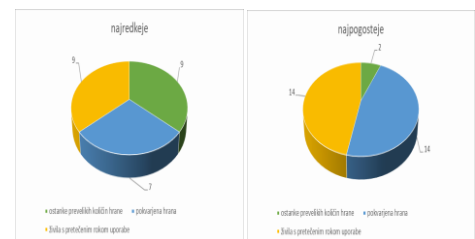
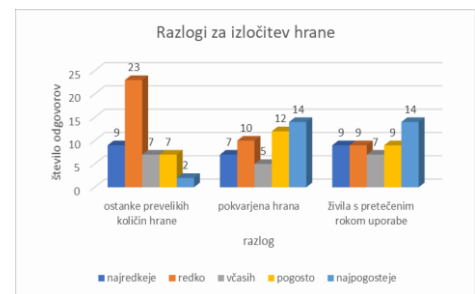
	najredkeje	redko	včasih	pogosto	najpogosteje
Mlečni izdelki in jajca.	15	16	5	13	1
Meso in ribe.	13	16	11	8	2
Kruh.	7	17	10	13	2
Pecivo.	19	18	8	5	1
Sadje.	13	16	8	7	5
Sveža zelenjava, solata.	16	16	8	7	3
Pripravljeni kupljeni obroki.	13	15	14	10	2
Globoko zamrznjena hrana.	14	17	14	3	
Konzerve.	14	21	12	3	
Pijača in sokovi.	18	20	7	3	2
Drugo.	16	18	15	1	

D. KATERE VRSTE HRANE NAJPOGOSTEJE ZAVRŽETE?

- Najpogosteje se zavrže pokvarjena hrana in hrana s pretečenim rokom uporabe.
- Najredkeje pa ostanke prevelikih količin hrane.

	najredkeje	redko	včasih	pogosto	najpogosteje
Ostanke prevelikih količin hrane.	9	23	7	7	2
Pokvarjena hrana.	7	10	5	12	14
Živila s pretečenim rokom uporabe.	9	9	7	9	14

Dijaki so s pomočjo ankete na predavanjih spoznali osnovni problem zavržene hrane. Naučili so se spoštljivega odnosa in odgovornosti do zavržene hrane in to bodo v vsakdanjem življenju tudi upoštevali.

4 SKLEP

S trudom, da bi zavržli manj hrane, se izboljšuje tudi naš odnos v šoli. Pomembno je, da to zavest, da je hrana bogastvo, širimo med dijake, prijatelje, sorodnike, znance in ukrepamo. S tem lahko postanemo tudi zgled za mnoge mlajše generacije in jih naučimo pravilnega odnosa do hrane, varčevanja z njo in zavedanja, da je hrana bogastvo, ki ga je treba spoštovati. Količina zavržene hrane na šoli (šolska malica) se je zmanjšala.

5 LITERATURA IN VIRI

1 Delo Zavržena hrana v našem vsakdanu [online] 8. 3. 2017. Dostopno na spletnem naslovu:

<https://www.delo.si/novice/okolje/zavrzena-hrana-v-nasem-vsakdanu.html>

2 Simbio – V simbiozi z okoljem [online]. Dostopno na spletnem naslovu:

<https://www.simbio.si/zavrzena-hrana>

3 Slika 1 - Lidl Slovenija in Ekošola združila moči za manj zavržene hrane [online] 6. 5. 2015. Dostopno na spletnem naslovu:

<https://med.over.net/clanek/lidl-slovenija-in-ekosola-zdruzila-moci-za-manj-zavrzene-hrane/>

4 <https://www.dolenjske-toplice.si/novica/126131>

3. Kakšni so vaši razlogi, da najpogosteje zavržete hrano? Prosimo Vas, da ocenite pogostost na lestvici od 1 do 5, kjer 1 pomeni najredkeje, 5 najpogosteje

Vprašanje	Pomembnost				
	Sploh ni pomembno	Ni tako pomembno	Nimam mnenja	Še kar pomembno	Zelo pomembno
Hrana ni dobrega okusa	1	2	3	4	5
Rok uporabe je potekel	1	2	3	4	5
Hrana je pokvarjena	1	2	3	4	5
Pakiranje je preveliko	1	2	3	4	5

4. Kam po navadi odvržete hrano, ki vam ostane? Prosimo Vas, da ocenite pogostost na lestvici od 1 do 5, kjer 1 pomeni najredkeje, 5 najpogosteje

	Pomembnost				
	najredkeje	redko	Nimam mnenja	pogosto	najpogosteje
V zabojnik za preostale komunalne odpadke	1	2	3	4	5
V zabojnik za biološke odpadke	1	2	3	4	5
Na domač kompost	1	2	3	4	5
V WC	1	2	3	4	5
drugo	1	2	3	4	5

5. Kakšno hrano zavržete? Prosimo Vas, da ocenite pogostost na lestvici od 1 do 5, kjer 1 pomeni najredkeje, 5 najpogosteje

	Pomembnost				
	najredkeje	redko	Nimam mnenja	pogosto	najpogosteje
Ostanke prevelikih količin skuhanе hrane (obrokov)	1	2	3	4	5
Ostanki hrane na krožniku	1	2	3	4	5
Pokvarjena hrana	1	2	3	4	5
Živila s pretečenim rokom uporabe	1	2	3	4	5
Hrane ne zavržem	1	2	3	4	5

Najlepša hvala, da si si vzela/a čas in rešila/a anketo o zavrženi hrani!

PRILOGA 1

ANKETA O ZAVRŽENI HRANI

- Kateri letnik obiskuje? _____
- Spol _____

1. Katere vrste hrane v gospodinjstvu najpogosteje zavržete? Prosimo Vas, da ocenite pogostost na lestvici od 1 do 5, kjer 1 pomeni najredkeje, 5 najpogosteje

	Pomembnost				
	najredkeje	redko	Nimam mnenja	pogosto	najpogosteje
Ostanki prevelikih količin skuhanе hrane (obrokov)	1	2	3	4	5
Ostanki hrane na krožniku	1	2	3	4	5
Pokvarjena hrana	1	2	3	4	5
Živila s pretečenim rokom uporabe	1	2	3	4	5
Hrane ne zavržem	1	2	3	4	5

2. Katere skupine prehrabnih izdelkov najpogosteje zavržete? Prosimo Vas, da ocenite pogostost na lestvici od 1 do 5, kjer 1 pomeni najredkeje, 5 najpogosteje

Vprašanje	Pomembnost				
	Sploh ni pomembno	Ni tako pomembno	Nimam mnenja	Še kar pomembno	Zelo pomembno
Mlečni izdelki in jajca	1	2	3	4	5
Meso in ribe	1	2	3	4	5
kruh	1	2	3	4	5
pecivo	1	2	3	4	5
sadje	1	2	3	4	5
Sveža zelenjava, solata	1	2	3	4	5
Pripravljene kupljene obroki	1	2	3	4	5
Globoko zamrznjena hrana	1	2	3	4	5
konzerve	1	2	3	4	5
Pijača in sokovi	1	2	3	4	5
drugo	1	2	3	4	5

PRILOGA 2

Slika 2: Zavržena hrana dijakov v enem tednu.

Slika 3: Predstavitve plakatov na šoli na temo zavržena hrana.

HVALA ZA VAŠO POZORNOST!